

Vedlegg 8: Tilbudet til barn og unge med nedsatt hørsel

Nedenfor en beskrivelse av dagens tilbud til barn og unge med nedsatt hørsel.

Nyfødtsscreening

Nasjonalt screening av hørsel hos nyfødte ble innført i 2008. Personell ved barsel- og nyfødtintensiv avdeling har ansvar for gjennomføringen. Barn som ikke passerer screeningen, henvises til videre utredning i spesialisthelsetjenesten. De bør tilbys time innen 4 ukers alder. Målsetningen med nyfødtsscreeningen er bedret utfall for hørselshemmede barn via tidlig identifisering, diagnostikk og intervensjon. Ved behov får barna behandling med høreapparater, eventuelt senere cochleaimplantasjon fra ca. 6 måneders alder.

Nasjonale behandlingstjenester for cochleaimplantat hos barn

Oslo universitetssykehus HF har en nasjonal behandlingstjeneste for barn med cochleaimplantat. Tjenesten ligger på Rikshospitalet og behandler barn i alderen 0-18 år. Cochleaimplantat er et avansert teknisk hørselshjelpemiddel for barn som er født døve eller får hørselstap i barnealderen, der dette tapet ikke kan behandles med høreapparat. Formålet med behandlingstjenesten er å gi barn med sterkt nedsatt hørsel mulighet for å høre og utvikle talespråk

Tjenesten omfatter utredning, operasjon, teknisk og audiopedagogisk oppfølging fram til 18 års alder. Etter fylte 18 år fortsetter teknisk oppfølging ved regionale CI sentre, dvs. Oslo universitetssykehus HF, Haukeland sykehus eller St. Olavs hospital.

Statped

Statped har audiopedagogisk veiledningsansvar overfor landets kommuner, som igjen har det formelle ansvaret for (re)habilitering. Statped skal bidra til at barn, unge og voksne med spesielle opplæringsbehov kan delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Statped er en støtte for kommunenes og fylkeskommunenes opplæringsansvar og skal bidra til et likeverdig opplæringstilbud for den enkelte elev. Målet er god og tilrettelagt opplæring og læringsutbytte som fører til mestring. Den spesialpedagogiske tjenesten tar sikte på å utvikle støtte på fagområdene hørselstap, synstap, språk- og talevansker, ervervet hjerneskade, sammensatte lærevansker og døvblindhet. Statped støtter kommunene med innsatser for den enkelte eleven med spesielle opplæringsbehov og med systemrettede innsatser. Statped utvikler kompetansehevende tiltak på lokalt plan sammen med kommuner og fylkeskommuner. Kommunene søker ved behov Statped om bistand gjennom Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Statpeds tjenester har bakgrunn i barnehageloven og opplæringsloven. Tjenester til voksne har sin bakgrunn i opplæringslovens § 4A-2.

Statped har et lavterskeltilbud til foreldre som kalles Straks. Hørselssentralen har ansvar for tilmelding av

barn med hørselstap til kommunen og, etter avtale med foreldrene, kontakte Statped (eller tilsvarende lokale tilbud) direkte. Statped vil da invitere foreldrene til et Straks-tilbud, som består i informasjon og veiledning om barn med varig hørselstap og hvilke habiliteringstiltak som finnes. Et av tiltakene kan være Statpeds God Start som er et tilbud basert på søknad fra kommunal PPT. Dette er et kurs for foreldre til barn med hørselstap 0-3 år som inneholder tema knyttet til ulike hørselstap og kommunikasjon.

(<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/horsel-hos-sma-barn-0-3-ar>).

Helsestasjonen

Alle barn i alderen 0-5 år får tilbud fra helsestasjonen for å avdekke risiko for å ha eller utvikle hørselstap. Hørsel bør vurderes ved alle konsultasjoner frem til 18 måneders alder, samt ved 2 og 4 års-konsultasjonene. Helsestasjonen skal sørge for at barn blir henvist til videre utredning hos fastlegen eller i spesialisthelsetjenesten ved behov, (Forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjenesten § 5 d og retningslinjer for helsestasjons- og skolehelsetjenesten). Dersom nyfødtscreening av hørsel ikke er gjennomført, skal helsestasjonen henvise til spesialisthelse-tjenesten for screening snarest mulig. Helsestasjonen bør også undersøke om barnet oppfyller kjente risikofaktorer for å ha eller for å utvikle hørselstap.

Det har stor betydning for barnets utvikling av talespråk og psykososiale utvikling og trivsel at medfødte og tidlig utviklede hørselsproblemer avdekkes hos små barn

(Nasjonal faglig retningslinje for utredning og oppfølging av hørsel hos små barn 0–3 år).

Skolehelsetjenesten

Det er ikke program for undersøkelser av hørsel i skolehelsetjenesten 5 – 20 år. Hørsel er ikke tema i helsesamtalene, verken på 1. eller på 8. trinn.

Nasjonal behandlingstjeneste for hørsel og psykisk helse

Viser til artikkel Barn med medfødt hørselstap – en sårbar gruppe

Nasjonal behandlingstjeneste for hørsel og psykisk helse (NBHP) ved Oslo universitetssykehus erfarer at flere av de henviste barna har tilleggsvansker som ikke er diagnostisert fra før. Dette kan være motoriske koordineringsvansker, eksekutive vansker, sosiale vansker, lærevansker, samsynsvansker og skjeling.

Barnas helseplager har ofte blitt oppfattet som en konsekvens av hørselstapet og har ikke blitt behandlet eller tilrettelagt for. Den nasjonale tjenesten behandler årlig ca. 90 barn og unge i alderen 0-18 år.

Årsakene til hørselstapet hos barn og unge som henvises til NBHP varierer. De avdekkes gjennom minimal til bred genetisk og somatisk utredning, i enkelte tilfeller også inkludert cerebral MR. I habiliteringen bør oppmerksomheten også være spesielt rettet mot synsfunksjonen inkludert samsyn og skjeling, videre mot balanse og koordinasjon, kognisjon og psykisk helse.

NAV

Barn under 18 år har rett til reserve høreapparater (Lov om folketrygd §10-7) og kan ved behov få nye høreapparater innen det har gått 6 år siden de fikk sist. Barn under 18 år som har mistet eller ødelagt høreapparatet under lek eller annen aktivitet som er normal for alderen, kan få stønad til et nytt høreapparat. Barn og unge har videre rett til skolehjelpemidler fra NAV Hjelpemiddelsentral, men ikke læremidler, som kommunen skal sørge for.

Kommunale tilbud

- Oslo kommune har følgende tilbud til barn med hørselshemning: Hørsel- og språksenter for førskolebarn. Utrede 0-6 år som er henvist med mistanke om nedsatt hørsel og/eller språkproblemer. Vi henviser videre ved behov. Følge opp førskolebarn med påvist nevrogen hørselstap og deres foresatte.
- Bergen kommune har et rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde. Kontoret gir informasjon om rettigheter og spesielle tjenester som gjelder hørselshemmede og døvblinde.
- Trondheim kommune har Ressursenter for hørsel og syn som tilbyr informasjon om mulige konsekvenser av nedsatt hørsel, råd og tips om hvordan man kan løse utfordringer i hverdagen, veiledning og oppfølging i forbindelse med barnehage og skole samt bistand ved nedsatt hørsel til barnet eller noen i barnets nettverk.

Mer enn 95% av alle landets kommuner har etablert en funksjon som hørselskontakt, denne stillingen er ofte kombinert med synskontaktordningen. Begge ordningene er frivillige for kommunene. De fleste syns- og hørselskontaktene er ansatt innen kommunens/bydelens helse- og sosialtjeneste. Arbeidsoppgavene omfatter blant annet:

- kartlegging og avdekking av behov, spesielt for hjelpemidler
- kanalisering til riktig instans for videre utredning ved behov
- formidling av enklere syns- og hørselstekniske hjelpemidler
- oppfølging i bruken av tildelte hjelpemidler

Disse kommunale kontaktene har i liten grad tilbud til barn og unge. Opplæring gis fra NAV Hjelpemiddelsentral.